

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila->

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

27246

Zaduživanje postaje sve skuplje, ekonomija stagnira, a krajnja desnica otpisane Le Pen kuca na vrata. Pre dve godine francuski predsednik Emmanuel Macron, razočaran lošim rezultatom svoje stranke na izborima za Evropski parlament, raspustio je donji dom francuskog parlamenta. Usledile su dve godine političke paralize za predsednika koji je izgubio kontrolu nad trećom najvećom ekonomijom Evrope. Za to vreme promenio je čak četiri premijera, dok je nemo posmatrao kako javni dug raste, a privreda usporava.

Kao da to nije bilo dovoljno za 48-godišnjeg predsednika, kojem mandat ističe narednog proleća, Apelacioni sud u Parizu početkom ovog meseca ukinuo je zabranu obavljanja javnih funkcija njegovoj dugogodišnjoj političkoj rivalici Marine Le Pen iz krajnje desničarskog Nacionalnog okupljanja, čime joj je otvorio put da se 2027. godine ponovo kandiduje za predsednicu Francuske.

Nije preterano reći da se Peta republika nalazi u dubokoj krizi - ekonomskoj, političkoj i društvenoj. Macronove centriste potiskuju desne i krajnje leve političke snage, javni dug je već treći najveći u evrozoni, dok su izgledi za privredni rast skromni. Da li će Francuska uspeti da se izvuče iz sadašnje krize ili je svetlo na kraju tunela zapravo voz koji joj ide u susret?

Izbore za Evropski parlament u junu 2024. obeležio je uspon desničarskih populističkih snaga. Talas populizma zahvatio je čitavu Evropsku uniju (EU), a ne samo Francusku, pa u aktuelnom sazivu Evropskog parlamenta čak 27 odsto poslaničkih mesta pripada krajnjoj desnici.

Francuska se, međutim, od svojih evropskih partnera razlikovala po rizičnom potezu predsednika Macrona nakon tih izbora. On je raspustio parlament u pokušaju da razotkrije blef krajnje desnice i raspisao vanredne parlamentarne izbore, nadajući se da će posle poraza na evropskim izborima obezbediti jasnu većinu i političku stabilnost.

Umesto toga, izbori su doneli rascepan parlament bez jasne većine, zbog čega uzastopne vlade teško uspevaju da obezbede podršku za usvajanje zakona i državnog budžeta. Politička kriza od tada je već oborila dvojicu premijera. Michel Barnier napustio je funkciju posle samo tri meseca, dok je François Bayrou doživeo istu sudbinu manje od devet meseci nakon imenovanja. Krajnja desnica i levica zato sve glasnije zahtevaju raspisivanje prevremenih predsedničkih izbora, ali Macron ostaje pri stavu da će mandat završiti 2027. godine.

Macron je već 2022. izgubio većinu u donjem domu parlamenta, ali je uprkos tome uspevao da vlada bez većih poteškoća. Poslednje dve godine najveći problem predstavlja usvajanje budžeta, što narušava poverenje investitora u drugu najveću ekonomiju Evropske unije.

Premijer Sébastien Lecornu, koji je na toj funkciji od septembra prošle godine, od stupanja na dužnost uspešno je preživeo čak 13 glasanja o nepoverenju u Narodnoj skupštini. Kako bi obezbedila usvajanje budžeta za 2026. godinu, njegova nestabilna vlada bila je primorana na brojne ustupke, pre svega manje rezove u javnoj potrošnji i ograničena povećanja poreza.

Budžetski deficit za ovu godinu procenjuje se na pet odsto BDP-a, što je znatno iznad granice od tri odsto koju propisuju fiskalna pravila Evropske unije. Kombinacija političkih i fiskalnih rizika već dve godine izaziva rasprodaju francuske imovine, povećava troškove zaduživanja i dodatno otežava napore

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila->

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

uzastopnih vlada da stabilizuju javne finansije.

Francuska se nalazi u političkom ćorsokaku još otkako je Macron u leto 2024. raspustio parlament i raspisao vanredne izbore.

Marine Le Pen, liderka krajnje desnog Nacionalnog okupljanja (RN) - stranke koju je osnovao njen kontroverzni otac Jean-Marie Le Pen, čovek koji je francusku krajnju desnicu iz marginalnog pokreta pretvorio u etabliranu političku snagu - prošle godine je osuđena pred francuskim sudom.

Proglašena je krivom za zloupotrebu evropskih sredstava zbog fiktivnog zapošljavanja asistenata poslanika Nacionalnog okupljanja u Evropskom parlamentu. U julu ove godine Apelacioni sud u Parizu ukinuo je zabranu obavljanja javnih funkcija, ali je potvrdio presudu za zloupotrebu javnih sredstava i naložio joj da nosi elektronsku nanogicu.

Time joj je omogućeno da se kandiduje na predsedničkim izborima u Francuskoj u aprilu 2027. godine, što će biti njen četvrti pokušaj da osvoji Elisejsku palatu. Le Pen je ponovo preuzela vodeću ulogu u Nacionalnom okupljanju, potisnuvši u drugi plan svog harizmatičnog štićenika, 30-godišnjeg Jordana Bardella, za kojeg su mnogi očekivali da će predvoditi stranku na izborima 2027. godine.

Predizborna kampanja već je u punom jeku, a ankete jedna za drugom pokazuju ubedljivu prednost Nacionalnog okupljanja. Istraživanje agencije Ifop predviđa da bi Le Pen u prvom krugu predsedničkih izbora osvojila 36 odsto glasova. Nijedan od njenih protivkandidata, prema toj anketi, ne bi prešao 19 odsto podrške.

Le Penovoj će se na izborima suprotstaviti veći kandidat krajnje levice Jean-Luc Mélenchon, kao i dvojica bivših Macronovih premijera, Edouard Philippe i Gabriel Attal. Francuski birači trenutno kao najpogodnijeg kandidata vide Philippea, kojem anketa lista La Tribune Dimanche daje 23 odsto podrške u prvom krugu predsedničkih izbora.

"Marine Le Pen ovog puta ima ozbiljne šanse za pobjedu", smatra ekonomista Rok Spruk. "Najveća promena nije samo njena lična popularnost, već i raspad takozvanog republikanskog fronta, koji je decenijama sprečavao Nacionalno okupljanje da pobedi u drugom krugu predsedničkih izbora. Politička scena danas je znatno fragmentisanija, a nepoverenje prema tradicionalnim strankama mnogo je veće nego pre deset godina."

Mnoge je iznenadila brzina kojom se Jordan Bardella, koji je uspešno, ali privremeno preuzeo ulogu Le Penove, povukao u drugi plan. Stručnjaci njenu odluku da se četvrti put kandiduje za predsednicu - što bi francuski Vrhovni sud još mogao da spreči - tumače kao znak da sumnja u sposobnost mladog i neiskusnog Bardelle da Nacionalno okupljanje dovede do pobjede.

"Bardella je i dalje neiskusna i, iako Le Pen tvrdi da ima poverenja u njega, moguće je da ovo vidi kao najbolju priliku Nacionalnog okupljanja da osvoji predsedničke izbore", izjavila je za Bloomberg politikološkinja Marta Lorimer sa Univerziteta u Kardifu. Istoričar Jean-Yves Camus rekao je za agenciju da je Le Pen spremna da rizikuje i primora sudije na konačnu odluku, jer zna da se njeni protivnici više plaše nje nego Bardelle.

Ekonomista Spruk smatra da je Bardellin značaj pre svega u generacijskoj obnovi Nacionalnog okupljanja.

"On deluje manje konfliktno, obraća se mlađim biračima i širi biračku bazu stranke. Ipak, Le Pen ostaje centralna politička figura i najjači kandidat svog političkog bloka", objašnjava.

Francuska pod predsedništvom Le Pen bila bi drugačija od svega što je zemlja doživela u poslednjih nekoliko decenija. Za razliku od Bardelle, iskusna političarka ne razmišlja o savezništvima sa širom evropskom desnicom - politikom koja se najčešće povezuje sa bivšim mađarskim premijerom Viktorom Orbánom - već Nacionalno okupljanje vidi kao jedinstven nacionalni pokret koji prevazilazi podelu na levicu i desnicu i zalaže se za veću francusku autonomiju. U slučaju njene pobjede očekuje se znatno izolovanje Francuska.

"Privreda i saradnja u okviru EU, pre svega sa Nemačkom, svakako će biti među ključnim temama. Trenutno obe oblasti zapinju, što demotiviše birače centra i utiče na rezultate anketa. Upravo će to biti presudno ako žele da pobjede Le Pen. Njen nacionalistički ekonomski program vrlo verovatno bi dodatno pogoršao stanje francuske privrede", ocenjuje politolog Marko Lovec.

"Ograničavanje trgovine, državne subvencije i obračun sa radnom snagom iz redova imigranata - to je loš recept."

Lovec dodaje da bi ksenofobična nacionalistička vlada mogla da nanese štetu i uslužnom sektoru, poput turizma, kao i industriji luksuzne robe.

"Slično tome, evroskepticizam bi dodatno pogoršao odnose sa Briselom i drugim državama članicama - od spoljne trgovine, jedinstvenog tržišta i zajedničkog budžeta do poljoprivredne politike, Ukrajine i

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergdria.com

Link: <https://rs.bloombergdria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila->

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

proširenja EU."

"Pobeda krajnje desnice u Francuskoj imala bi daleko veće posledice nego pokušaji takvih vlada u Mađarskoj ili Italiji. Francuska je peta najveća zapadna ekonomija, stalna članica Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija i nuklearna sila, sa značajnim uticajem u Evropskoj uniji. Reč je o jednoj od njenih osnivačica, koja i danas širom sveta ima oko desetak prekomorskih teritorija pod svojim suverenitetom. U poređenju sa Mađarskom i Italijom, populista u Jelisejskoj palati imao bi mnogo veći kapacitet da sprovodi krajnje desni plan podrivanja Evropske unije. U trenutku kada EU nastoji da ojača svoje jedinstvo i globalni uticaj, učvrsti stratešku nezavisnost od Sjedinjenih Američkih Država i suprotstavi se Rusiji i Kini, predstojeći francuski izbori predstavljaju ozbiljan rizik", napisao je nedavno u eseju za časopis Foreign Affairs Mujtaba Rahman, direktor za Evropu u Eurasia Group.

Nacionalno okupljanje pod vođstvom Le Pen tokom poslednje decenije temeljno je promenilo svoju ekonomsku politiku. Nakon poraza na predsedničkim izborima 2017. godine, stranka je odustala od zahteva za izlazak Francuske iz evrozone i Evropske unije, kao i od ideje da francuska centralna banka finansira javni dug. Iz programa su nestali i predlozi o porezima na uvoz, kao i dodatnim nametima za kompanije koje zapošljavaju strane radnike.

Socijalna politika Nacionalnog okupljanja takođe je postala manje izdašna. Le Pen je 2012. zagovarala spuštanje starosne granice za odlazak u penziju na 60 godina za sve zaposlene i značajno povećanje minimalnih zarada, ali je kasnije te predloge ublažila ili potpuno napustila zbog visokih troškova. Stranka, koja je nekada odbacivala priču o zavisnosti od socijalnih davanja, danas sve češće upozorava na navodne zloupotrebe sistema socijalne zaštite.

Istovremeno, Nacionalno okupljanje približilo se korporacijama i imućnijim biračima. Kritike vodećih privrednika postale su blaže, dok su iz programa uklonjene pojedine poreske olakšice namenjene malim i srednjim preduzećima. Stranka više ne traži ponovno uvođenje poreza na bogatstvo, protivi se brojnim predlozima za veće oporezivanje najbogatijih, a 2024. godine podržala je zadržavanje jedinstvene poreske stope na dividende.

Poslednjih godina stranka je prihvatila i strožu budžetsku disciplinu, uključujući evropsko ograničenje budžetskog deficita na tri odsto BDP-a, iako njeni planovi štednje i dalje u velikoj meri počivaju na procenama ušteda, pre svega u oblasti imigracije. Okosnicu ekonomskog programa Nacionalnog okupljanja čine ograničavanje socijalnih prava stranaca, protekcionizam, niži porezi na nasleđe i poslovnu proizvodnju, kao i protivljenje sporazumima o slobodnoj trgovini.

Le Pen i njena stranka godinama su bili predmet podsmeha zbog kontradiktornih zahteva za istovremeno nižim porezima i većom socijalnom potrošnjom. Međutim, devet godina takozvane "makronomije", tokom kojih je država velikom javnom potrošnjom ublažavala posledice pandemije kovida, rata u Ukrajini i drugih kriza, povećalo je francuski javni dug za oko 1.100 milijardi dolara. On sada iznosi oko 118 odsto BDP-a, gotovo 20 procentnih poena više nego pre deset godina.

"Država je na ivici bankrota i teško je tvrditi da bi predsednik iz redova Nacionalnog okupljanja bio manje fiskalno odgovoran", ocenio je Rahman iz Eurasia Group.

Moguća pobeda Nacionalnog okupljanja, uz sve snažnije antiimigrantsko raspoloženje, podstaknuta je i slabim upravljanjem francuskom privredom. Francuska ekonomija poslednji put je ostvarila kvartalni rast od najmanje jedan odsto u drugom tromesečju 2023. godine. U prvom tromesečju ove godine privredni rast iznosio je nula odsto.

Međunarodni monetarni fond (MMF) prognozira da će francuska privreda ove godine porasti skromnih 0,6 odsto. Inflacija bi u 2026. trebalo da iznosi 1,6 odsto, što je ispod cilja od dva odsto koji je postavila Evropska centralna banka (ECB). U 2027. godini očekuje se blago ubrzanje privrednog rasta na 0,9 odsto.

Poslednji makroekonomski podaci iz Francuske razočarali su analitičare. BDP se u prvom tromesečju nije promenio u odnosu na prethodna tri meseca. Na slab rezultat uticali su trgovina i slaba domaća tražnja, posebno u građevinskom sektoru. Istovremeno, inflacija je u maju ubrzala na 2,4 odsto, što je najviši nivo od sredine 2024. godine i više od očekivanja analitičara.

"Privredni rast Francuske neočekivano je stao, jer je domaća tražnja podbacila usled povećane neizvesnosti povezane sa ograničavanjem potrošnje kroz poseban fiskalni zakon i izbijanjem rata u Iranu. Rast zaliha bio je jedini oslonac, dok su neto izvoz, potrošnja i investicije zaostajali. Očekujemo da će rast u naredna dva tromesečja ostati slab, jer energetske šok nastavlja da opterećuje tražnju", prokomentarisao je najnovije makroekonomske podatke Jean Dalbard iz Bloomberg Economics.

Podaci trenutno pokazuju da su francusku ekonomiju već usporili pad potrošnje od 0,1 odsto u prvom tromesečju i pad ulaganja domaćinstava od 0,7 odsto. U međuvremenu, francuska vlada upozorila je da

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergdria.com

Link: <https://rs.bloombergdria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila->

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

će rat u Iranu ove godine državne finansije koštati čak šest milijardi evra, ali tvrdi da će taj efekat biti neutralisan zamrzavanjem javne potrošnje.

"Iako politička nestabilnost u evrozoni tokom poslednje decenije nije bila usamljen slučaj - slične situacije zabeležene su u Belgiji, Španiji i Holandiji - i uglavnom je imala vrlo ograničen uticaj na privredu i javne finansije, sadašnje okolnosti u Francuskoj posebno su nepovoljne i mogle bi dodatno da pojačaju postojeće tenzije", izjavio je Bruno De Moura Fernandes, direktor globalnih makroekonomskih istraživanja u kompaniji Coface.

Pogoršavaju se i prilike na tržištu rada. Nezaposlenost u Francuskoj u maju je neočekivano porasla na najviši nivo u poslednjih pet godina. Kako je broj nezaposlenih povećan u svim starosnim grupama, stopa nezaposlenosti u prvom tromesečju dostigla je 8,1 odsto, pokazuju podaci francuskog zavoda za statistiku Insee.

Anketa Banke Francuske sprovedena u maju pokazala je da su očekivanja kompanija u vezi sa rastom cena najviša od juna 2022. godine, neposredno nakon ruskog napada na Ukrajinu. Centralna banka ipak ocenjuje da situacija nije toliko ozbiljna kao pre četiri godine i da kompanije deo povećanih troškova apsorbuju kroz niže profitne marže.

Problemi francuske privrede sežu mnogo dalje od poslednjih nekoliko tromesečja.

"Francuska se već gotovo dve decenije suočava sa postepenim usporavanjem potencijalnog privrednog rasta. Prvi i verovatno najvažniji razlog jeste regulatorna i administrativna složenost, koja često više nagrađuje stabilnost nego inovativnost i prilagodljivost", objašnjava ekonomista Rok Spruk. Među ostalim faktorima navodi poresku i troškovnu strukturu privrede, usporavanje rasta produktivnosti, sporo uvođenje tehnoloških inovacija, stanje javnih finansija i izostanak političkog konsenzusa o sprovođenju strukturnih reformi.

"Trenutnu situaciju u Francuskoj ne bih opisao kao klasičnu ekonomsku krizu. Reč je pre svega o postepenom slabljenju potencijalnog privrednog rasta, što je dugoročno mnogo opasnije. Država spolja može delovati stabilno, dok njena relativna ekonomska snaga, produktivnost i fiskalna održivost postepeno slabe", ističe Spruk.

Rastući pritisak na privredu i sve veći javni dug već su doveli do pogoršanja kreditnog rejtinga Francuske. Od osam bonitetnih agencija koje redovno ocenjuju kreditni rejting zemlje, samo četiri i dalje zadržavaju stabilne izglede, dok ostale Francuskoj dodeljuju negativne izglede.

Agencija Fitch prošle jeseni snizila je kreditni rejting Francuske sa AA- na A+. Ubrzo je to učinio i Standard & Poor's, koji je rejting druge najveće ekonomije Evropske unije takođe spustio na A+. Time je Francuska prvi put posle više od deset godina izgubila kreditni rejting u kategoriji dvostrukog A.

Finansijska i tržišta državnih obveznica tada nisu značajnije reagovala, jer su investitori takav potez već bili uračunali u cene.

Glavni razlog za zabrinutost jeste neodrživ nivo javnog duga, koji se postepeno približava granici od 120 odsto BDP-a. Veći udeo javnog duga u Evropskoj uniji imaju samo Italija i Grčka. Bonitetne agencije u svojim poslednjim procenama nisu isključile mogućnost daljeg snižavanja kreditnog rejtinga Francuske.

Ekonomista Bruno De Moura Fernandes iz kompanije Coface kaže da je javni dug Francuske nastavio da raste, dok je u svim većim ekonomijama evrozone od kraja 2021. godine značajno smanjen.

"Razlog je budžetski deficit, koji je 2023. ponovo porastao uprkos postepenom ukidanju mera podrške uvedenih tokom pandemije i energetske krize."

Francuska godišnje izdvaja oko 74 milijarde evra za otplatu kamata na državni dug. Time su troškovi servisiranja duga postali najveća pojedinačna stavka državnog budžeta, veća čak i od izdvajanja za odbranu.

Prema projekcijama vlade, budžetski deficit će 2026. ostati na nivou od 5,1 odsto BDP-a, da bi se 2027. dodatno povećao na 5,7 odsto. Evropska komisija u najnovijoj makroekonomskoj prognozi navodi da bi javni dug do 2027. mogao da dostigne oko 120 odsto BDP-a, usled velikih primarnih budžetskih deficita.

"Francuska već godinama beleži visoke budžetske deficite uprkos tome što ima jedno od najvećih poreskih opterećenja u Evropi. To znači da fiskalni prostor za odgovor na buduće ekonomske ili geopolitičke šokove postepeno nestaje. Rastući troškovi servisiranja javnog duga u narednim godinama sve više će istiskivati produktivne javne investicije u infrastrukturu, istraživanje, obrazovanje i odbranu", objašnjava ekonomista Rok Spruk.

Dugo vremena rast francuskog javnog duga nije izazivao veću zabrinutost. Investitori su za kupovinu francuskih državnih obveznica tražili veoma niske kamatne stope, niže od stope privrednog rasta, a tokom 2020. i 2021. godine one su se približile čak i nuli.

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: [https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila-](https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila)

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

Od tada se situacija promenila. Zbog rasta kamatnih stopa širom sveta, Macronovog neuspelog političkog poteza iz 2024. godine i zajedničkog rata Sjedinjenih Američkih Država i Izraela protiv Irana, investitori su postali znatno oprezniji, naročito kada je reč o Francuskoj. Prinos na desetogodišnje francuske državne obveznice porastao je na gotovo četiri odsto.

Tržišta su već počela da računavaju političku nestabilnost u cene obveznica. Premija koju investitori zahtevaju za držanje francuskih desetogodišnjih obveznica u odnosu na nemačke nastavlja da raste. Razlika u prinosima trenutno iznosi 77 baznih poena i opasno se približava granici od 80 baznih poena, koja se smatra kritičnom. Što je taj raspon veći, to je poverenje tržišta u francuske javne finansije manje, a zaduživanje države skuplje.

Strani investitori drže više od 60 odsto francuskog državnog duga, zbog čega je zemlja u velikoj meri zavisna od poverenja međunarodnih finansijskih tržišta. Kamate koje država plaća u najvećem broju slučajeva ne završavaju u štednji francuskih građana niti se vraćaju u domaću ekonomiju, već odlaze u inostranstvo.

Troškovi servisiranja duga porasli su sa 35,8 milijardi evra 2020. godine na 50,9 milijardi evra u 2025. Prema zvaničnim projekcijama, oni bi 2026. trebalo da dostignu oko 59 milijardi evra, a 2028. čak 77 milijardi evra, preneo je francuski list Le Monde.

"Troškovi kamata nastaviće da rastu zbog završetka ere nultih ili čak negativnih kamatnih stopa na državne obveznice, koja je okončana 2022. godine. Čak i bez scenarija ozbiljnog gubitka poverenja finansijskih tržišta, samo troškovi kamata uskoro će dostići gotovo tri odsto BDP-a. Da bi se budžetski deficit spustio na cilj od tri odsto BDP-a, biće neophodno uravnotežiti primarni budžetski saldo, odnosno razliku između javnih prihoda i rashoda bez troškova kamata. Prošle godine primarni deficit iznosio je tri odsto BDP-a", objašnjava Bruno De Moura Fernandes iz Cofacea.

On dodaje da će potrebna fiskalna prilagođavanja biti veoma obimna, posebno zato što će negativno uticati na privrednu aktivnost.

"Mere štednje ili povećanje poreza smanjile bi javne prihode i zahtevale još veći strukturni fiskalni napor."

Nova predsednička kandidatura Marine Le Pen dodatno povećava oprez investitora prema francuskim državnim obveznicama. U kompanijama Vanguard, Natixis i MFS upozoravaju da kombinacija visokog javnog duga, slabog privrednog rasta, velikih budžetskih deficita i politički neizvesnih izbora povećava rizik da će Francuska još dugo plaćati višu premiju za zaduživanje, navodi Bloomberg.

Zbog toga pojedini upravljači fondovima smanjuju izloženost francuskim obveznicama ili se okreću hartijama kraće ročnosti, dok drugi očekuju da će Francuska ostvariti slabije rezultate od Belgije, Španije, Portugalije i Grčke. Najviše ih brine mogućnost da buduća vlast neće uspeti da obuzda javnu potrošnju i budžetski deficit, što bi moglo da izazove ozbiljne potrebe na finansijskim tržištima, slične britanskoj krizi iz 2022. godine nakon budžetskih planova vlade Liz Truss, koja je zbog toga na funkciji ostala svega 44 dana.

"Politički problemi i izazovi objašnjavaju zašto su prinosi na francuske desetogodišnje državne obveznice, koji su 14. jula iznosili 3,83 odsto, već gotovo jednaki italijanskim, koje su donosile 3,86 odsto, i znatno viši nego u nekadašnjim perifernim ekonomijama poput Španije i Portugalije, gde se kreću oko 3,5 odsto", objašnjava Moura Fernandes.

Francuska privreda i dalje ima brojne prednosti koje su joj godinama omogućavale da se zadužuje po veoma niskim kamatnim stopama uprkos visokom javnom dugu: veliku i raznovrsnu ekonomiju sa visokim prihodima, kvalitetne institucije i upravljanje, stabilan bankarski sektor i dobar pristup finansiranju zahvaljujući širokoj bazi investitora.

"Međutim, te prednosti danas sve više poništava izuzetno neizvesno i nepovoljno političko okruženje, koje bi narednog proleća moglo dodatno da se pogorša", zaključuje ekonomista.

Dok se politička kriza produbljuje, a javni dug nastavlja da raste, zaostaje i francusko tržište akcija, koje je ove godine pretekla čak i tehnološki podstaknuta južnokorejska berza. Referentni indeks CAC 40, koji prati 40 najvećih kompanija na berzi Euronext Paris, od početka godine porastao je svega dva odsto. To je znatno manje od rasta evropskog indeksa Stoxx Europe 600 od 7,74 odsto i američkog S&P 500, koji je dobio oko 10 odsto.

"Francusko tržište akcija trenutno se trguje uz značajan diskont u odnosu na indeks Euro Stoxx 50, što se u prošlosti događalo samo tokom velikih kriza", napisao je u nedavnom izveštaju Mislav Matejka, glavni strateg za evropske i međunarodne akcije u JPMorganu. On smatra da nova politička zaoštavanja izazivaju kratkoročne negativne reakcije na francuskim akcijama, ali ne predstavljaju trajnu prepreku.

Oprezni prema francuskim akcijama ostaju i u NLB Skladovima. U junskom izveštaju naveli su da su

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergdria.com

Link: <https://rs.bloombergdria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila->

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

skeptični prema nemačkim i francuskim akcijama zbog političke neizvesnosti i slabe produktivnosti.

Iako se očekuje da će francuske banke, zajedno sa ostatkom evropskog bankarskog sektora, u narednim sedmicama objaviti snažne rezultate za drugo tromesečje, mnoge francuske kompanije, posebno iz sektora robe široke potrošnje i luksuznih proizvoda, poput LVMH, još nisu uspele da se vrate na rekordne nivoe. Razlog su novi spoljni šokovi, poput rata u Iranu i pada prodaje u Kini, kao i povišena inflacija u evrozoni.

Francuskoj bi danas možda bio potrebniji Emmanuel Macron iz 2017. nego politički oslabljeni Macron iz 2026. godine. Kada je pre devet godina preuzeo dužnost predsednika Francuske, najavio je obimne ekonomske i fiskalne reforme. Najpre je krenuo u reformu poreskog sistema i tržišta rada, a zatim je, nakon očekivanog ubrzanja privrednog rasta, planirao i sređivanje javnih finansija. Za takvu politiku na početku mandata imao je relativno snažnu podršku birača.

Njegova vlada brzo je sprovela nekoliko važnih promena. Složeni sistem oporezivanja prihoda od kapitala zamenjen je jedinstvenom poreskom stopom od 30 odsto, dok je ukinut porez na imovinu koja nije obuhvatala nekretnine. Mala i srednja preduzeća dobila su više prostora za pregovore sa lokalnim sindikalnim predstavnicima, a poslodavcima je omogućena veća fleksibilnost pri zapošljavanju i otpuštanju radnika.

Uprkos masovnim protestima levice, sindikata i zaposlenih sa sigurnijim radnim mestima, reforme su usvojene. U početku je izgledalo da donose pozitivne rezultate francuskoj privredi. Međutim, usledili su brojni spoljni šokovi - pandemija kovida, rat u Ukrajini i prekomerni izvoz kineskih industrijskih viškova - koji su zamaglili ekonomske izgleda Evrope.

U međuvremenu se, međutim, promenila i francuska politika, ocenio je ekonomista Milton Ezrati u tekstu za konzervativni časopis National Review, ističući da politički sistem više nije sposoban ni da sprovedi reforme, pa čak ni da normalno funkcioniše.

"Macronov politički mandat, koji nikada nije bio toliko snažan koliko se u jednom trenutku činilo, u francuskom parlamentu izgubio je gotovo sav svoj uticaj", napisao je Ezrati.

Za francuske probleme ekonomista Rok Spruk pre svega krivi institucionalno okruženje, u kojem regulatorna složenost, administrativna opterećenja, visoki porezi, ograničen fiskalni prostor i politička nesposobnost da se sprovedu dosledne reforme umanjuju sposobnost privrede da svoje prednosti pretvori u dugoročno brži privredni rast.

"Francuskoj je potrebno postepeno i kredibilno unapređenje efikasnosti njenog ekonomskog modela. To podrazumeva smanjenje regulatornih i administrativnih opterećenja za preduzeća, pojednostavljenje poreskog sistema i niže opterećenje rada, veću fleksibilnost tržišta rada uz očuvanje socijalne sigurnosti, efikasniju javnu upravu, kvalitetnije osnovno i srednje obrazovanje, kao i veći fokus na istraživanje, digitalizaciju i inovacije", kaže Spruk.

Podjednako važna je, smatra on, i fiskalna konsolidacija, ali ne kroz povećanje poreza.

"Francuska već danas ima jedno od najvećih poreskih opterećenja u razvijenom svetu. Mnogo bi smislenije bilo postepeno racionalizovati javnu potrošnju, ukinuti neefikasne subvencije i usvojiti višegodišnji plan za stabilizaciju javnog duga, koji bi ojačao poverenje investitora i smanjio troškove državnog zaduživanja", zaključuje.

Slične preporuke ovog proleća izneo je i OECD, koji je za stabilizaciju javnog duga preporučio kumulativno fiskalno prilagođavanje u visini od tri procenta poena BDP-a u narednim godinama, što je znatno ambicioznije od mera koje su do sada sprovedene.

Jedan od ključnih stubova strategije za sređivanje javnih finansija jeste nastavak penzione reforme iz 2023. godine, kojom se zakonska starosna granica za odlazak u penziju postepeno povećava sa 62 na 64 godine, navodi OECD. Reforma je prošle godine privremeno zaustavljena do završetka izbora. Organizacija je istovremeno pozvala francusku vladu da nastavi sprovođenje reforme prema prvobitnom planu i da dugoročno poveže starosnu granicu za odlazak u penziju sa očekivanim životnim vekom stanovništva. Reč je o politički veoma osetljivom predlogu u zemlji u kojoj su penzione reforme već izazvale masovne štrajkove i ulične proteste.

Politička kriza koju je Macron sam izazvao

Povratak otpisanih

Francuska privreda na raskršću

Bonitetne agencije već kaznile Macrona

Udar na francuske obveznice

Francuska berza zaostaje

Vreme: 17.07.2026 08:03

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/ekonomija/evropa/109009/kako-je-macronova-francuska-izgubila->

Autori: Mihael Šmirmaul

Teme: Evropska komisija

Naslov: Kako je Macronova Francuska izgubila budućnost i postala bolesnik Evrope

Postoji li svetlo na kraju tunela?

A koji je lek?

